

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 20.10.2003 60. vuosikerta Numero 3 Sivu 14

Pölyt vähenevät pihattojen ilmassa

Sirpa Rautiala, Kuopion aluetyöterveyslaitos

Maanviljelijät altistuvat karjanhoitotyössä monenlaisille ilman epäpuhtauksille, kuten pölyille, homeille ja punkkien allergeeneille. Uusien pihattojen ilmassa pölyjä ja homeita esiintyy kuitenkin vähemmän kuin perinteisten parsinavetoiden tai vanhojen pihattojen ilmassa. Sen sijaan punkkeja löytyy myös pihatoista varsin runsaasti.

Navetoiden ilmassa esiintyy vilja-, rehu- ja kuivikepölyä, homepölyä ja muita epäpuhtauksia. Ilmassa olevat homeet ovat peräisin pääasiassa pilaantuneista kuivikkeista ja rehuista. Nämä pilaantuneet materiaalit aiheuttavatkin maataloudessa vuosittain kymmeniä homepölykeuhkotapauksia.

Navetoissa voi esiintyä myös punkkeja. Ne ovat pieniä, silmille näkymättömiä hämähäkkieläimiä, jotka viihtyvät kosteissa rehuissa ja kuivikkeissa sekä pinnoille laskeutuneessa pölyssä. Punkit ja niiden ulosteet voivat aiheuttaa ihmisille allergista nuhaa ja astmaa.

Kuopion aluetyöterveyslaitoksessa selvitettiin ilman epäpuhtauksien määrää suurten pihattojen lypsyasemilla ja ruokintakäytävillä.

Homeet vähentyneet pihatoissa

Homeita on suurten pihattojen ilmassa huomattavasti vähemmän kuin perinteisten parsinavetoiden tai vanhempien pihattojen ilmassa. Siellä esiintyy myös muita pölyjä vähemmän. Syynä tähän on se, että kuivaheinän ja kuivikkeiden käyttö on vähentynyt sekä ruokinta automatisoitunut. Joissakin tutkituissa pihatoissa oli jopa luovuttu kokonaan kuivikkeiden käytöstä lypsylehmien hoidossa. Lisäksi kuivaheinää käytettiin lähinnä vain nuorkarjan ruokinnassa.

Lypsyasemilla homeita ja pölyä oli vähemmän kuin ruokintakäytävillä. Tutkimuksessa mukana olleiden pihattojen lypsyasemat kasteltiin ennen lypsyä ja lypsyn jälkeen. Tämä vähensi osaltaan ilman epäpuhtauksien määrää lypsyasemilla.

Vain laadukasta rehua ja kuivikkeita

Huonolaatuisen rehun ja kuivikkeiden käsittely voi lisätä ilmaan vapautuvien homeiden määrää myös uusissa pihatoissa. Osalla tutkimustiloista havaittiinkin, että homepitoisuudet nousivat varsin suuriksi ruokinnan aikana. Tämä viittaa siihen, että jaetussa rehussa esiintyi haitallista, ei-toivottua mikrobikasvua ja rehun lämpenemistä. Niinpä kuivikkeiden ja rehun laatuun tulee kiinnittää edelleen huomiota ja materiaalin homehtuminen tulee estää. Lisäksi

tulisi välttää rehun varastointia ruokintakäytävällä ennen sen jakamista, koska myös tämä lisää homeiden määrää pihattojen ilmassa.

Punkkeja löytyy myös pihatoista

Punkkeja löytyi kaikista tutkituista pihatoista. Ruokintakäytävillä niitä havaittiin olevan enemmän kuin lypsyasemilla. Punkkeja oli kuitenkin pihatoissa vähemmän kuin perinteisissä parsinavetoissa. Niitä löytyi silti niin paljon, että ne voivat aiheuttaa viljelijöille herkistymisriskin. Tämä riski pienenee ja punkkien määrä vähenee, kun pihattoja siivotaan tehokkaammin sekä pidetään niiden lämpötila ja kosteus riittävän alhaisena.

Lisätietoja: sirpa.rautiala@ttl.fi
puh. (017) 201 168